

Moniammatillinen verkosto, ketjun heikoin lenkki?

Moniammatillisuus on puhuttanut myös sosiaali- ja terveysalaa vuosia. Asiakkaan ja myös ammattialaisen kannalta se on tärkeä lenkki. Verkostot yhdistävät meidän kaikkien työtä, mutta siinä on tiettyjä kipupiteistä. Missä vika? Mitä voimme tehdä?

(kuva: pixabay.com)

Opiskelemme Asiakas- ja palveluohjauksen erikoistumisopinnot ammattikorkeakoulussa. Sosiaali- ja terveysalalla meitä yhdistää moni asia, vaikka toimimmekin eri organisaatioissa ja tehtävissä. Mutta kuulostaako tutulta: moniammatillisessa verkostossa meillä on näkymiseroja ja tiedonkulkua tökkii. Henkilöstö vaihtuu ja palvelut ovat pirstaloituneita. Asiakas jää huomioimatta, kun eri ammattilaiset pompottelevat palloaan toiselta toiselle. Tunnistammeko tarpeeksi toisten ammattiryhmien osaamista? Onko moniammatillinen verkosto ketjun heikoin lenkki?

Kaarina Isoherranen kirjoittaa väitöskirjassaan (2012, 5), että moniammatillisessa työssä keskeisiä haasteita ovat joustavat roolit, vastuukysymysten määrittely, yhteisen tiedon luomisen käytännöt sekä tiimityön ja vuorovaikutustaitojen oppiminen. Organisaation rakenne voi olla sellainen, joka ei aina mahdollista yhteisen tiedon luontia ja yhteisen toimintamallin kehittämistä.

Jokaisella verkostopalaverilla tulisi olla tietysti tavoite, tällöin on ensin kuultava oikeasti mitä asiakas on vailla? Mistä hän hyötyisi? Keneltä ja millä aikataululla hän voi saada tarvitsemansa palvelun? Verkostopalaverissa pitää olla vetäjä/puheenjohtaja, joka varmistaa, että kaikkien ääni tulee kuulluksi - myös asiakkaan. Asiakkaan itsensä pitää olla tässä palaverissa mukana, mutta sen lisäksi yhteistyöverkoston pitää olla myös taustalla vahva ja yhtenäinen. Me konsultoimme ja kysymme, etsimme tietoa ja teemme yhteistyötä.

Verkostopalaverissa on saattanut olla useita asiantuntijoita, joiden tehtäväkenttään kuuluu vain pieni kaistale asiakkaan elämää. Tällöin kokonaiskuva asiakkaan arjesta jää kokonaan huomiotta. Onneksi ongelmaan ollaan nyt heräämässä ja palveluohjaaja voi ottaa asiakkaan kokonaistilanteen tuntemalla rinnalla kulkijan roolin, jolloin hän sekä tukee ja kannustaa asiastaan, että toimii asiakkaansa kanssa yhteistyössä tiedonvälittäjänä ja asiantuntijana monialaisessa verkostossa.

Ongelmaksi voi muodostua se, että organisaation rakenne ei mahdollista joustavaa ja saumatonta yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Silloin sekä asiakas, että palveluohjaaja ovat

tilanteessa, josta on vaikea edetä: asiakkaan kokonaistilanteen selkiinnyttyä mahdollisuutta joustavaan yhteistyöhön ei olekaan – joko resurssien, tai yhteistyötahojen kankeuden vuoksi.

Ketju ikään kuin katkeaa alkumetreillään; toimintakulttuurit ovat erilaiset, eivätkä mahdollista tai optimoi yhteistyön tekemistä. (Hujala & Lammintakanen 2018, s 33–39). Ketjun yksittäiset lenkit ovat vahvoja, mutta miten ne toisiinsa linkittyvät? Onko meillä tarpeeksi aikaa kuulla ja kuunnella? Onko meillä tarpeeksi yhteistyötä, jotta kukaan ei jää hankalaan tilanteeseen yksin – ei asiakas, eikä yksittäinen ammattilainen. Onko meillä vielä liiaksi rajoja, joiden ylittäminen on hankalaa?

Arvostammeko me osaamista ja sitä, että itse emme tiedä kaikkea, emme hallitse yksin vaikeaa kokonaisuutta ja meillä on mahdollisuus saada rinnallemme vahvoja osaajia, joiden kanssa palveluohjauksen kokonaisuudesta tuleekin timantti! Timantti, jota hiotaan ja muotoillaan jatkuvasti, joka on jalokivi, kun me sen yhdessä työstämme.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020–2022 ohjelmassa korostetaan palveluiden yhteistoimivuutta. Hallitusohjelma korostaa palveluketjujen toimivuutta ja sujuvuutta ja sosiaalipalvelujen sekä terveydenhuollon perus- ja erityistason palvelujen integraatiota sekä eri ammattiryhmien väliseen saumattomaan yhteistyöhön panostamista. Tarkoituksena on ottaa käyttöön uudenlainen laaja-alainen sosiaali- ja terveyskeskus, joka rakentuu ihmisen tarpeiden mukaisesti. (STM 2020, s 11–12; 19–20)

Meidän jokaisen ammattilaisen tulee tunnistaa kipupisteet, jotka voivat heikentää moniammatillista verkostoa. Avoin ja luottamuksellinen ilmapiiri on tärkeä pointti, jotta verkosto toimii. Se edellyttää yhteistyö- ja kommunikaatio-osaamista. Oikea-aikainen tiedon anti ja tiedon saaminen on meidän vastuullamme ja oman asiantuntijuuden esille tuonti oikea-aikaisesti on tärkeää. Kokonaisuuden hahmottaminen kuuluu kaikille. Asiakkaan oikeuksien vuoksi, moniammatillinen verkosto ei voi olla ketjun heikoin lenkki.

Tarja Isoviita
Teija Toivonen
Tommi Linho

Lähteet:

Hujala Anneli ja Lammintakanen Johanna 2018. Paljon sote-palveluja tarvitsevat ihmiset keskiöön. KAKS –Kunnallisalan kehittämissäätö. Kunnallisalan kehittämissäätö julkaisu 12, 2018.

Isoherranen, Kaarina 2012. Uhka vai mahdollisuus – moniammatillista yhteistyötä kehittämässä. Helsinki: Helsingin yliopisto.

Sosiaali- ja terveysministeriö 2020. Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus 2020–2022. Ohjelma ja hankeopas. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020: 3. Helsinki 2020.